

Analýza zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí) k zajištění jeho implementace do praxe.

RNDr. Tomáš Bajer a kol.

Parlamentem České republiky byl 20. února 2001 schválen zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů, zákon o posuzování vlivů na životní prostředí – dále jen „zákon“, který nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2002, a který na projektové úrovni nahradí zákon ČNR č. 244/1992 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění zákona č. 132/2000 Sb.

Jde o právní úpravu procesu posuzování vlivů na životní prostředí, která se týká výhradně projektové úrovně, tj. posuzování vlivů staveb, činností a technologií, včetně jejich změn, na životní prostředí (netýká se již strategické úrovně, tj. posuzování vlivů rozvojových koncepcí a programů na životní prostředí, ani posuzování vlivů výrobků na životní prostředí).

Zákon zajišťuje kompatibilitu se Směrnicí Rady Evropských společenství 85/337/EEC o posuzování vlivů určitých veřejných a soukromých projektů na životní prostředí, ve znění Směrnice Rady Evropské unie 97/11/EC, a dále i s Úmluvou Evropské hospodářské komise OSN o hodnocení vlivů na životní prostředí přesahujících státní hranice E/ECE/1250, která byla sjednána 25. února 1991 ve finském Espoo a vstoupila v platnost 10. září 1997 po ratifikaci požadovaným minimálním počtem 16 členských států Evropské hospodářské komise OSN.

Pokud jde o ratifikaci Úmluvy Evropské hospodářské komise OSN o posuzování vlivů na životní prostředí přesahujících státní hranice E/ECE/1250 ze strany ČR, ratifikační proces byl v ČR již ukončen a ratifikační listina byla uložena u depozitáře – generálního tajemníka OSN 26. února 2001. Úmluva vstoupila v platnost pro ČR devadesátý den po uložení ratifikační listiny u depozitáře, tj. 27. května 2001.

Z podrobné analýzy zákona č. 100/2001 Sb., zpracované koncem roku 2001 pro potřeby MŽP jsou v tomto příspěvku na žádost redakce popsány a komentovány nejvýznamnější zásady ale i problémy tohoto zákona dle vybraných částí jeho paragrafů, a to Hlavy I a III výše uvedeného zákona

HLAVA I

POSUZOVÁNÍ VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ V ČESKÉ REPUBLICE

§ 1

Předmět úpravy

(1) Zákon upravuje posuzování vlivů na životní prostředí a postup fyzických osob, právnických osob, správních úřadů a územních samosprávních celků (obcí a krajů) při tomto posuzování.

(2) Posuzování vlivů na životní prostředí podléhají v tomto zákoně vymezené záměry, jejichž provedení by mohlo závažně ovlivnit životní prostředí.

(3) Účelem posuzování vlivů na životní prostředí je získat objektivní odborný podklad pro vydání rozhodnutí, popřípadě opatření podle zvláštních právních předpisů. Tento podklad je jedním z podkladů v řízeních podle zvláštních právních předpisů.

Zákon upravuje posuzování vlivů na životní prostředí pouze v případě v zákoně vymezených záměrů (viz § 4 zákona) s tím, že je stanoveno, že účelem posuzování vlivů na životní prostředí je získat objektivní odborný podklad pro vydání následných rozhodnutí, popřípadě opatření podle zvláštních právních předpisů, na které je v zákoně odkaz. V tomto smyslu se proto nejedná o proces s možným právem „veta“. Tato koncepce ostatně odpovídá i skutečnosti, že na vlastní proces posuzování vlivů na životní prostředí a vydání stanoviska se nevztahuje správní řád.

Odborný podklad (tj. prakticky stanovisko příslušného úřadu) je jedním z neopomenutelných podkladů potřebných pro následná správní řízení podle zvláštních právních předpisů (např. podle stavebního zákona při vydávání územního rozhodnutí, např. rozhodnutí o umístění stavby), viz i § 10 odst. 3 a 4 zákona. Bez stanoviska pak nelze vydat správní rozhodnutí ve věci, neboť toto stanovisko plní funkci obligatorního podkladu v řízeních podle zvláštních právních předpisů. Stanovisko příslušného úřadu má proto pro vybrané záměry podléhající posuzování vlivů na životní prostředí zásadní význam a je výrazným signálem pro proveditelnost záměru.

§ 2

Rozsah posuzování

Posuzují se vlivy na obyvatelstvo a vlivy na životní prostředí, zahrnující vlivy na živočichy a rostliny, ekosystémy, půdu, horninové prostředí, vodu, ovzduší, klima a krajinu, přírodní zdroje, hmotný majetek a kulturní památky, vymezené zvláštními právními předpisy a na jejich vzájemné působení a souvislosti.

Rozsah posuzování vlivů na životní prostředí vychází z principu komplexnosti a je zaměřen na posuzování vlivů na obyvatelstvo, na jednotlivé složky životního prostředí vyjmenované v zákoně, včetně hmotného majetku a kulturních památek s tím, že se vlivy posuzují i z hlediska jejich vzájemného působení (předložka v závěru ustanovení „...na jejich vzájemné působení...“ se jeví jako nepatřičná). Jak vyplývá z ustanovení, jde o široké taxativní vymezení rozsahu

posuzování, respektive široké vymezení pojmu životní prostředí, které má zásadní význam pro přípravu příslušných dokumentů, jež jsou v průběhu procesu posuzování připravovány (tj. především oznámení, dokumentace a posudku).

§ 3 Základní pojmy

Pro účely tohoto zákona se rozumí

- a) záměrem stavby, činnosti a technologie uvedené v příloze č. 1 k tomuto zákonu,*
- b) dotčeným územím území, jehož životní prostředí a obyvatelstvo by mohlo být závažně ovlivněno provedením záměru,*
- c) dotčeným územním samosprávným celkem územní samosprávný celek, jehož správní obvod alespoň zčásti tvoří dotčené území.*

V tomto směru je zákon poněkud skoupý, neboť kromě záměru, kterým jsou stavby, činnosti a technologie uvedené v příloze č. 1 k zákonu, definuje dosti obecně pouze dotčené území a dotčený územní samosprávný celek, aniž by upřesnil, jak je třeba chápat pojem závažné ovlivnění životního prostředí a obyvatelstva.

Tato otázka je tedy z logiky věci ponechána příslušnému úřadu, který bude muset v rámci konkrétního procesu posuzování vlivů na životní prostředí na základě správního uvážení stanovit dotčené území tak, aby mohl dále komunikovat s dotčenými územními samosprávnými celky a dotčenými správními úřady, kterým je povinen zaslat oznámení a další dokumenty týkající se procesu posuzování. Jako základní podklad bude sloužit vlastní oznámení, respektive údaje uvedené zejména v bodě B. I. 8. oznámení.

Při určování dotčeného území je třeba pamatovat na přesnou dikci ustanovení („... by mohlo být závažně ovlivněno ...“), která prakticky znamená, že jde např. i o případy nestandardních stavů, jako např. havárie.

Pokud budou důvodné pochybnosti o rozsahu dotčeného území, je podle § 23 odst. 3 zákona rozhodující vyjádření Ministerstva životního prostředí. V praxi však zřejmě budou i případy, kdy připomínky ke korekci v tomto směru budou vyvolány až v průběhu zjišťovacího řízení.

§ 4 Předmět posuzování vlivů záměru na životní prostředí

(1) Předmětem posuzování podle tohoto zákona jsou

- a) záměry uvedené v příloze č. 1 kategorii I, které podléhají posouzení vždy,*
- b) záměry uvedené v příloze č. 1 kategorii II, pokud se tak stanoví ve zjišťovacím řízení podle § 7, a*
- c) změny každého záměru uvedeného v příloze č. 1, pokud má být zvýšena jeho kapacita nebo rozsah*

o 25 % a více nebo pokud se významně mění jeho technologie, řízení provozu nebo způsob užívání a pokud se tak stanoví ve zjišťovacím řízení podle § 7.

(2) Předmětem posuzování podle tohoto zákona dále není záměr, popřípadě jeho část, o kterém rozhodne vláda v případě nouzového stavu, stavu ohrožení a válečného stavu, z naléhavých důvodů obrany nebo plnění mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázána, a v případě, kdy záměr slouží k bezprostřednímu odvrácení důsledků nebo ke zmírnění nepředvídatelné události, která by mohla vážně ohrozit zdraví, bezpečnost, majetek obyvatelstva nebo životní prostředí. O záměrech, které podléhají posuzování vlivů na životní prostředí přesahujících hranice České republiky podle § 11, tak nelze stanovit. U záměru vyloučeného podle věty první tohoto odstavce je vláda povinna

- a) o tomto rozhodnutí spolu s odůvodněním informovat přiměřeně podle § 16 veřejnost,*
- b) zvážit možnost jiného posouzení jeho vlivu na životní prostředí za účasti veřejnosti,*
- c) před vydáním rozhodnutí, popřípadě opatření podle zvláštních právních předpisů informovat Evropskou komisi o důvodech vyloučení podle věty první tohoto odstavce a poskytnout jí informace zveřejněné v rámci případného posouzení podle písmene b).*

V tomto zcela klíčovém ustanovení je provedeno vymezení předmětu posuzování v zásadě na 2 skupiny. Jde o:

- **Obligatoční (tj. povinné) posuzování záměrů uvedených v příloze č. 1 kategorii I k zákonu (tyto záměry se posuzují vždy a je k nim vydáno stanovisko podle § 10 zákona);**
- **Fakultativní (tj. výběrové) posuzování podle výsledku zjišťovacího řízení v případě záměrů uvedených v příloze č. 1 kategorii II k zákonu a rovněž i v zákoně vymezených změn každého záměru uvedeného v příloze č. 1 k zákonu (v tomto případě se o tom, zda tyto záměry a změny budou posuzovány, rozhodne ve zjišťovacím řízení podle § 7 zákona). Je zřejmé, že tyto záměry a změny vždy podléhají oznámení podle § 6 zákona a zjišťovacímu řízení podle § 7 zákona.**

Změny jsou přitom v zákoně definovány jako změny každého záměru uvedeného v příloze č. 1, pokud má být zvýšena jeho kapacita nebo rozsah o 25 % a více nebo pokud se významně mění jeho technologie, řízení provozu nebo způsob užívání. Tato definice záměrů (tj. záměry uvedené v příloze č. 1) je zásadní pro řešení věcného problému v případě, že jde o změnu záměru, který není uveden v příloze, ale v důsledku změny, respektive jejím výsledkem má být záměr uvedený v příloze č. 1 k zákonu. Tuto možnost sice zákon explicitně neřeší, avšak v praxi zřejmě bude z úrovně příslušných úřadů posuzování požadováno s ohledem na „extenzivní výklad“ zdůvodněný právě skutečností, že v důsledku příslušné změny má být záměr uvedený v příloze č. 1 k zákonu.

Pokud jde o fakultativnost posuzování změn, vyplývá i z ustanovení § 7 odst. 1 zákona, a proto je třeba ne zcela transparentní text § 4 odst. 1 písm. c) zákona chápat tak, že zjišťovacímu řízení podléhají všechny uvedené změny, tj. včetně změn se zvýšením kapacity o 25 % a více.

V praxi však bude zřejmě potenciálním oznamovatelům činit problém netransparentní vymezení změny záměru „...pokud se významně mění jeho technologie, řízení provozu nebo způsob užívání...“. V tomto směru lze pouze doporučit uplatnění dotazu u příslušného úřadu, respektive oficiální využití předběžného projednání podle § 15 zákona.

Za specifický případ je však třeba pokládat záměry uvedené v bodech 2.2, 2.3 a 2.5 kategorie I přílohy č. 1 k zákonu, které jsou specifikovány včetně příslušné změny. V těchto případech budou s ohledem na obligatorní kategorii I přílohy č. 1 k zákonu tyto změny obligatorně posuzovány.

Pokud budou důvodné pochybnosti o záměru a o zařazení záměru, je podle § 23 odst. 3 zákona rozhodující vyjádření Ministerstva životního prostředí.

Zákon dále stanoví možnost výjimky z posuzování u záměrů, u kterých tak rozhodne vláda při dodržení v zákoně taxativně vymezených důvodů (pokud jde o povinnost vlády informovat Evropskou komisi, je zřejmé, že tato povinnost je relevantní po vstupu ČR do Evropské unie). Z dikce ustanovení je však zcela zřejmé, že v praxi může jít o zcela výjimečné případy související s nouzovým stavem, stavem ohrožení a válečným stavem, obranou nebo plněním mezinárodních smluv nebo s případy odvrácení důsledků nepředvídatelných událostí. Zákon nestanoví, z jakého podnětu bude vláda v předmětné věci rozhodovat. Z hlediska příslušných kompetencí se však jeví jako opodstatněné, že úlohu v tomto směru bude hrát Ministerstvo životního prostředí.

V této souvislosti je nutno upozornit i na ustanovení § 23 odst. 7 zákona, které řeší velmi obdobně jednu z možností výjimek z posuzování záměrů, kterou je ovšem v tomto případě oprávněn řešit příslušný úřad. Rozdíl v těchto dvou obdobných ustanoveních je dále prakticky pouze mezi použitím kondicionálu a přítomného času a z logiky věci lze „dovodit“ a doporučit, aby postup podle ustanovení § 23 odst. 7 zákona byl na rozdíl od postupu podle ustanovení § 4 odst. 2 zákona aplikován ve vztahu k větší časové naléhavosti příslušného případu.

§ 5

Způsob posuzování vlivů záměru na životní prostředí

- (1) Posuzování zahrnuje zjištění, popis, posouzení a vyhodnocení předpokládaných přímých a nepřímých vlivů provedení i neprovedení záměru na životní prostředí.
- (2) Při posuzování vlivů záměru na životní prostředí se vychází ze stavu životního prostředí v dotčeném území v době oznámení záměru.

(3) Při posuzování záměru se hodnotí vlivy na životní prostředí při jeho přípravě, provádění, provozování i jeho ukončení, popřípadě důsledky jeho likvidace a dále sanace nebo rekultivace území, pokud povinnost sanace nebo rekultivace stanoví zvláštní právní předpis. Posuzuje se běžné provozování i možnost havárie.

(4) Posuzování záměru zahrnuje i návrh opatření k předcházení nepříznivým vlivům na životní prostředí provedením záměru, k vyloučení, snížení, zmírnění nebo minimalizaci těchto vlivů, popřípadě ke zvýšení příznivých vlivů na životní prostředí provedením záměru, a to včetně vyhodnocení předpokládaných účinků navrhovaných opatření.

Způsob posuzování vlivů na životní prostředí (posuzování přímých i nepřímých vlivů provedení i neprovedení záměru s referenčním stavem životního prostředí v dotčeném území v době oznámení s tím, že jsou hodnoceny všechny časové etapy záměru včetně jeho ukončení, a to při běžném provozu i při haváriích, s návrhem opatření k ochraně životního prostředí včetně vyhodnocení jejich účinků) vychází z principu komplexnosti. V některých případech však jde o striktní požadavky, na které proto bude nutno adekvátně reagovat při zpracovávání dokumentace a posudku tak, aby tyto požadavky zákona byly splněny (viz např. obligatorní povinnost hodnocení vlivů záměru při jeho ukončení bez ohledu na charakter záměru) a aby nebyly předmětem případných kolizí v procesu posuzování. Je zřejmé, že takto striktně stanovené požadavky mohou být v praxi základem značných problémů. Proto je důležité, aby při zpracovávání dokumentace a posudku podle náležitostí uvedených v přílohách č. 4 a 5 k zákonu byl jejich obsah vždy konfrontován i s příslušnými ustanoveními zákona.

§ 6

Oznámení

(1) Každá fyzická osoba nebo právnická osoba, která hodlá provést záměr, (dále jen „oznamovatel“) je povinna předložit oznámení záměru (dále jen „oznámení“) Ministerstvu životního prostředí nebo orgánu kraje v přenesené působnosti, v jehož územní správním obvodu je záměr navržen, (dále jen „příslušný úřad“). Pokud je záměr navrhován na území více krajů, zasílá oznamovatel oznámení Ministerstvu životního prostředí (dále jen „ministerstvo“). V tomto případě ministerstvo rozhodne o tom, který krajský úřad je příslušný k provedení posouzení, a postoupí mu neprodleně oznámení k dalšímu řízení.

Každý, kdo hodlá provést záměr definovaný v zákoně (nutno dodat, že i definovanou změnu záměru), musí předložit oznámení zpracované podle přílohy č. 3 k zákonu příslušnému správnímu úřadu, tj. buď Ministerstvu životního prostředí (v případě záměrů a jejich změn uvedených v příloze č. 1 sloupce A k zákonu a rovněž i ve sloupci B, avšak to pouze v případě,

že oznamovatelem je Ministerstvo obrany, nebo v případě, že jde o mezistátní posuzování), nebo orgánu kraje v přenesené působnosti, tj. příslušnému krajskému úřadu (v případě záměrů a jejich změn uvedených v příloze č. 1 sloupce B k zákonu, pokud ovšem nejde o oznámení z úrovně Ministerstva obrany, o mezistátní posuzování, nebo o případ, kdy si posuzování vyhradilo Ministerstvo životního prostředí se souhlasem orgánu kraje v přenesené působnosti). Pokud budou důvodné pochybnosti o záměru a o zařazení záměru, je podle § 23 odst. 3 zákona rozhodující vyjádření Ministerstva životního prostředí. Jde v zásadě o jasně definovanou povinnost oznámení s tím, že určité problémy mohou nastat (jak již bylo komentováno k § 4 zákona) v případě změn záměrů a dále v případě záměrů, které nejsou v příloze č. 1 k zákonu dostatečně transparentně specifikovány (např. záměr v bodě 10.15 kategorie II přílohy č. 1 k zákonu), respektive jsou specifikovány dokonce chybně (např. záměr v bodě 7.1 kategorie II přílohy č. 1 k zákonu).

Oznámením je proces posuzování zahájen. Zákon neřeší postup v případě, kdy oznámení nemá stanovene náležitosti. Je však zřejmé (z analogie příslušných ustanovení správního řádu), že příslušný úřad vyzve oznamovatele, aby nedostatky v přiměřené lhůtě odstranil, poučí jej o důsledcích pro případ, že by tak neučinil (tj. o možnosti zastavení procesu posuzování) a posuzování na odpovídající dobu přeruší (aby neběžely lhůty podle zákona).

Zákon však obecně nevymezuje okruh dotčených správních úřadů, respektive v § 23 odst. 5 a 6 zákona je konkrétně vymezuje jen zčásti a nepřesně (viz komentář k § 23 zákona).

§ 7 Zjišťovací řízení

(1) *Cílem zjišťovacího řízení je upřesnění informací, které je vhodné uvést do dokumentace vlivů záměru na životní prostředí (dále jen „dokumentace“), a to se zřetelem na*

- a) *povahu konkrétního záměru nebo druhu záměru,*
- b) *faktory životního prostředí uvedené v § 2, které mohou být provedením záměru ovlivněny,*
- c) *současný stav poznatků a metody posuzování.*

U záměru uvedeného v příloze č. 1 kategorii II a u změny záměru podle § 4 odst. 1 písm. c) je cílem zjišťovacího řízení také zjištění, zda záměr nebo jeho změna bude posuzována podle tohoto zákona. Zjišťovací řízení se zahajuje a provádí na podkladě oznámení, vyjádření k němu obdržených a podle hledisek a měřítek uvedených v příloze č. 2 k tomuto zákonu.

(3) *Součástí písemného závěru podle odstavce 2 je souhrnné vypořádání všech připomínek obsažených ve vyjádřeních podle § 6 odst. 3 a 4. Nedílnou přílohou tohoto závěru jsou kopie všech obdržených vyjádření.*

(4) *Pokud bylo předloženo oznámení s náležitostmi podle přílohy č. 4 a příslušný úřad neobdržel žádné*

nesouhlasné vyjádření k němu, může v závěru podle odstavce 2 stanovit, že dokumentaci není třeba zpracovávat a oznámení se považuje za dokumentaci. V opačném případě příslušný úřad na základě vyjádření podle předchozí věty ve svém závěru podle odstavce 2 stanoví, jak je třeba oznámení dopracovat tak, aby mohlo nahradit dokumentaci.

Zjišťovacímu řízení podléhají všechny záměry uvedené v zákoně včetně jejich změn specifikovaných v zákoně, neboť zjišťovací řízení v pojetí tohoto zákona představuje skloubení dvou procesů:

V případě záměrů podle přílohy č. 1 kategorie II k zákonu a změn záměrů podle přílohy č. 1 k zákonu se ve zjišťovacím řízení stanoví, zda záměr nebo změna bude standardně posuzována s vydáním stanoviska podle § 10 zákona, nebo zda již nebude dále postupováno podle tohoto zákona (jde o tzv. „screening“ proces – vyřídění záměrů);

V případě záměrů a jejich změn, které budou standardně posuzovány podle zákona s vydáním stanoviska podle § 10 zákona (tj. záměrů podle přílohy č. 1 kategorie I k zákonu, záměrů podle přílohy č. 1 kategorie II k zákonu a změn záměrů podle přílohy č. 1 k zákonu, jejichž posuzování bylo stanoveno v rámci zjišťovacího řízení, respektive v rámci vyřídění záměrů) se ve zjišťovacím řízení se zřetelem na charakteristiku záměru, faktory životního prostředí, které mohou být ovlivněny, a na stav poznatků a metody posuzování dále upřesní informace, které je vhodné uvést do dokumentace, popřípadě se může navrhnout zpracování variant (jde o tzv. „scoping“ proces – stanovení rozsahu).

Zjišťovací řízení, které příslušný úřad provádí na základě oznámení, obdržených vyjádření k oznámení a podle zásad uvedených v příloze č. 2 k zákonu, se musí ukončit do 30 dnů ode dne zveřejnění oznámení podle § 16 zákona, respektive do 45 dnů, pokud bylo oznámení předloženo rovnou jako dokumentace (vlastnímu zjišťovacímu řízení je věnována samostatná část tohoto elaborátu). Po ukončení zjišťovacího řízení musí příslušný úřad neprodleně zaslat jeho písemný závěr oznamovateli, dotčeným správním úřadům a dotčeným územním samosprávným celkům a zveřejnit podle § 16 zákona. Součástí písemného závěru je i souhrnné vypořádání všech připomínek ve vyjádřeních obdržených k oznámení, aniž by bylo specifikováno, co se souhrnným vypořádáním přesně míní. Z praktického hlediska a vzhledem k charakteru zjišťovacího řízení je však třeba pojem souhrnné vypořádání chápat jako vypořádání připomínek, které však nebude představovat jednotlivá vypořádání, respektive komentář ke každému obdrženému vyjádření. Nedílnou přílohou závěru jsou i kopie všech obdržených vyjádření. To však v praxi může znamenat značné problémy, neboť podle § 16 zákona se závěr musí zveřejňovat. Ustanovení je proto nutno upravit tak, aby bylo jasné, že se zveřejňuje pouze závěr bez příloh. Závěr obsahuje i stanovení počtu předložených dokumentací. V případě, kdy bylo předloženo oznámení v rozsahu dokumentace podle přílohy č. 4 k zákonu, může být proces posuzování dynamizován (ovšem kromě případů mezistátního posuzování – viz § 13 odst. 2 zákona), neboť v rámci zjišťovacího řízení může pří-

slušný úřad v závěru stanovit v případě, že nejsou nesouhlasná vyjádření, že dokumentaci není třeba zpracovávat. Jde tedy o možnost zjednodušení a zrychlení procesu posuzování. Otázkou však je, jaké vyjádření lze považovat za nesouhlasné. Zřejmě půjde o vyjádření, která nesouhlasí s údaji souvisejícími s životním prostředím, které jsou uvedeny v oznámení a které vedou k odmítnutí záměru (určitým problémem je vyjádření, které obsahuje nesouhlas se záměrem bez uvedení důvodů, respektive bez uvedení údajů souvisejících s životním prostředím, se kterými se nesouhlasí – i v tomto případě bude zřejmě nutno vzhledem k dikci příslušného ustanovení zákona považovat vyjádření za nesouhlasné). Ostatní připomínky věcného charakteru, stejně jako uplatňované k dokumentaci, jsou předmětem zpracování posudku a nemohou proto být považovány za nesouhlasná vyjádření.

§ 8 Dokumentace

- (1) *Oznamovatel na základě oznámení, vyjádření k oznámení podle § 6 odst. 3 a 4 a závěru zjišťovacího řízení podle § 7 zajistí zpracování dokumentace v písemné podobě v počtu vyhotovení stanoveném podle § 7 odst. 6 a v elektronické podobě. V odůvodněných případech, zejména z technických a ekonomických důvodů, může příslušný úřad od elektronické podoby upustit. Náležitosti dokumentace jsou uvedeny v příloze č. 4 k tomuto zákonu.*
- (4) *Pokud příslušný úřad dojde k závěru, že dokumentace neobsahuje náležitosti na základě tohoto zákona, vrátí ji do 40 dnů ode dne zveřejnění informace podle odstavce 2 oznamovateli k doplnění nebo přepracování spolu s upřesněním požadovaných náležitostí nebo si od něj vyžádá doplňující údaje; jinak ji v téže lhůtě doručí zpracovateli posudku o vlivech záměru na životní prostředí (dále jen „posudek“).*

Dokumentaci, kterou na základě oznámení, obdržených vyjádření a závěru zjišťovacího řízení zajišťuje oznamovatel, může zpracovat pouze autorizovaná fyzická osoba podle § 19 zákona. Dokumentace s náležitostmi podle přílohy č. 4 k zákonu se předkládá příslušnému úřadu i v elektronické podobě s tím, že příslušný úřad může od elektronické podoby upustit. Možnost upuštění od elektronické podoby však koliduje s následnou povinností zveřejnit dokumentaci na internetu (portálu veřejné správy) – (viz i komentář k § 6 a § 16 zákona). Ve vazbě na „odůvodněné případy“ se proto pro praxi jeví jako možné upustit od elektronické podoby pouze určitých částí dokumentace (např. mapové přílohy) a nikoliv od elektronické podoby celé dokumentace (zdůvodnění by zřejmě nemohlo být korektní). Zákon nestanoví lhůtu pro předložení dokumentace, ta je plně v moci oznamovatele a bude záviset zejména od charakteru záměru a jeho lokalizaci. Proto následující lhůtu procesu posuzování běží ode dne, kdy byla příslušnému úřadu dokumentace předložena.

Dokumentaci zasílá příslušný úřad do 5 dnů od doručení k vyjádření dotčeným správním úřadům a dotčeným územním samosprávným celkům, tj. obcím

a krajům, včetně zveřejnění dokumentace na internetu (portálu veřejné správy) a zajištění zveřejnění informace o dokumentaci podle § 16 zákona zejména proto, aby se mohla vyjádřit i veřejnost, občanská sdružení a další organizace. Zákon však nedefinuje okruh dotčených správních úřadů, respektive v § 23 odst. 5 a 6 zákona je definuje jen zčásti a nepřesně (viz komentář k § 23 zákona).

Pokud dokumentace neobsahuje příslušné náležitosti (viz příloha č. 4 k zákonu a příslušné § zákona), příslušný úřad ji buď vrátí v termínu do 40 dnů ode dne zveřejnění podle § 16 zákona oznamovateli k doplnění, nebo si od oznamovatele vyžádá doplňující údaje. Jistě problematické ustanovení vzhledem k termínu, neboť pokud dokumentace nesplňuje formální náležitosti podle zákona, není důvod ji zveřejňovat a mít čas do 40 dnů ode dne zveřejnění ji vrátit. Pokud jde o vlastní vrácení, jde o správní uvážení příslušného úřadu v rámci konkrétního případu. Doporučuje se však, aby tato možnost byla zvážena i s ohledem na ustanovení § 9 odst. 5 zákona, podle kterého může příslušný úřad vrátit dokumentaci oznamovateli k přepracování nebo doplnění (do 30 dnů ode dne, kdy byla dokumentace doručena zpracovateli posudku) i na základě doporučení zpracovatele posudku. Jde tedy v zásadě o dvě časové etapy, kdy je možno vracet dokumentaci, a mohlo by se proto stát, že dokumentace bude vrácena oznamovateli dvakrát (princiálně to je samozřejmě možné, v praxi však značně konfliktní). Nic nebrání tomu, aby příslušný úřad postupoval v tomto směru ve spolupráci se zpracovatelem posudku, kterého je proto účelné a pro příslušný úřad výhodné určit co nejdříve. Zákon však nestanoví, zda dokumentaci, která byla vrácena k doplnění nebo přepracování znovu zveřejňovat (z logiky procesu posuzování se však nové zveřejnění jeví jako nezbytné), ani jak bude nakládáno s doplňujícími údaji, které si příslušný úřad vyžádá. Pokud jde o vrácení dokumentace v případech, kdy dokumentace nesplňuje formální náležitosti podle zákona, bude postup obdobný jako u oznámení – odkazuje se na komentář k § 6 zákona).

Dokumentace odpovídající požadavkům zákona je předmětem zpracování posudku a proto je příslušným úřadem doručena zpracovateli posudku. Je však zřejmé, že zpracovateli posudku musí být kromě dokumentace zaslány i vyjádření k dokumentaci, respektive oznámení a vyjádření k oznámení (to však v zákoně není explicitně stanoveno).

§ 9 Posudek

- (1) *Příslušný úřad smluvně zajistí zpracování posudku osobou k tomu oprávněnou podle § 19 (dále jen „zpracovatel posudku“).*
- (2) *Zpracovatel posudku zpracuje tento posudek na základě dokumentace, popřípadě oznámení a všech podaných vyjádření k nim. Náležitosti posudku jsou uvedeny v příloze č. 5 k tomuto zákonu.*
- (3) *Doba pro zpracování posudku nesmí být delší než 60 dnů ode dne, kdy byla dokumentace včetně všech obdržených vyjádření k ní zpracovateli posudku do-*

ručena. Tato lhůta může být v odůvodněných, zejména složitých případech překročena, nejdéle však o dalších 30 dnů.

- (4) *Pokud si zpracovatel posudku vyžádá dílčí podklady k ověření údajů o vlivech provedení záměru na životní prostředí od jiných odborníků, je povinen tuto skutečnost v posudku uvést. Ten, kdo se podílel na zpracování oznámení nebo dokumentace, se nemůže ani dílčím způsobem zúčastnit na zpracování posudku.*
- (5) *Příslušný úřad může na základě doporučení zpracovatele posudku, nejdéle však do 30 dnů ode dne, kdy byla dokumentace záměru zpracovateli posudku doručena, vrátit oznamovateli tuto dokumentaci k přepracování nebo doplnění. Zpracovatel posudku nesmí posuzovanou dokumentaci přepracovávat ani ji doplňovat.*
- (6) *Oznamovatel je povinen na vlastní náklady poskytnout zpracovateli posudku podklady, které byly použity pro zpracování dokumentace, a to do 5 pracovních dnů ode dne, kdy obdržel žádost zpracovatele posudku.*
- (7) *Zpracovatel posudku zašle posudek příslušnému úřadu v dohodnutém počtu, termínu a formě. Příslušný úřad zašle posudek do 5 pracovních dnů ode dne jeho obdržení oznamovateli, dotčeným správním úřadům a dotčeným územním samosprávným celkům. V téže lhůtě zveřejní posudek na internetu a zajistí zveřejnění informace o posudku záměru podle § 16.*
- (8) *K posudku je každý oprávněn zaslat příslušnému úřadu písemné vyjádření ve lhůtě do 30 dnů ode dne zveřejnění informace o něm, popřípadě se k němu vyjádřit na veřejném projednání podle odstavce 9. K vyjádřením zaslaným po uplynutí této lhůty nemusí příslušný úřad při dalším postupu přihlížet.*
- (9) *Pokud příslušný úřad obdržel nesouhlasné vyjádření k dokumentaci nebo k posudku, zajistí veřejné projednání posudku a současně dokumentace podle § 17.*

Zpracování posudku smluvně zajišťuje příslušný správní úřad autorizovanou fyzickou osobou (viz § 19 zákona) ve lhůtě nejvíce 60 dnů ode dne, kdy byla dokumentace, popřípadě oznámení, včetně příslušných vyjádření doručena zpracovateli posudku s tím, že lhůta může být v odůvodněných případech překročena o nejvíce 30 dnů. Doporučuje se, aby kromě jiných náležitostí smlouvy byly i termínové záležitosti z hlediska možnosti překročení lhůty podrobně upraveny ve smlouvě (viz i komentář k § 18 zákona).

I když to zákon explicitně neuvádí, je zřejmé, že při zadávání zpracování posudku je třeba respektovat příslušná ustanovení zákona č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů. S ohledem na charakter posudku je však zároveň zřejmé, že v drtivé většině případů bude moci příslušný úřad (tj. zadavatel) postupovat podle § 49 b zákona č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů, tj. rozhodnout o přímém zadání za cenu ob-

vyklou v místě plnění s tím, že bude vycházet z informací o trhu a svých zkušenostech. Cena se přitom bude zásadně odvíjet z příslušných ustanovení zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících (viz komentář k § 18 zákona).

Náležitosti posudku, který má charakter odborné oponentury, jsou stanoveny v příloze č. 5 k zákonu.

Příslušný úřad (po obdržení posudku od zpracovatele posudku ve smyslu smlouvy) zašle posudek do 5 pracovních dnů od jeho obdržení oznamovateli, dotčeným správním úřadům a dotčeným územním samosprávným celkům, tj. obcím a krajům, včetně zveřejnění posudku na internetu (portálu veřejné správy) a zajištění zveřejnění informace o posudku podle § 16 zákona zejména proto, aby se mohla vyjádřit i veřejnost, občanská sdružení a další organizace.

Podle zákona je každý oprávněn zaslat příslušnému úřadu písemné vyjádření ve lhůtě 30 dnů ode dne zveřejnění informace o posudku podle § 16 zákona, popřípadě se vyjádřit na veřejném projednání posudku a dokumentace, které zajistí příslušný úřad v případě, pokud obdržel nesouhlasné vyjádření k dokumentaci nebo k posudku.

Zákon stanoví, že k vyjádřením zaslaným po uplynutí lhůty nemusí příslušný úřad při dalším postupu přihlížet. Vzhledem k charakteru procesu posuzování se však doporučuje aby v případě, že to umožňují termínové a jiné okolnosti konkrétního procesu posuzování, bylo k zásadním vyjádřením přihlédnuto i při nedodržení lhůt (situace by se v dalším procesu mohla zbytečně komplikovat).

Uvedená možnost fakultativního veřejného projednání však s ohledem na kolizi s ustanovením podle § 17 zákona nebude moci být realizována (viz komentář k § 17 zákona). To prakticky znamená, že (pokud nedojde ke změně zákona) bude muset být vždy konáno veřejné projednání.

§ 10

Stanovisko k posouzení vlivů provedení záměru na životní prostředí

- (1) *Příslušný úřad vydá na základě dokumentace, popřípadě oznámení, posudku a veřejného projednání podle § 9 odst. 9 a vyjádření k nim uplatněných stanovisko k posouzení vlivů provedení záměru na životní prostředí (dále jen „stanovisko“) ve lhůtě do 45 dnů ode dne zveřejnění informace o posudku. Náležitosti stanoviska jsou uvedeny v příloze č. 6 k tomuto zákonu.*
- (2) *Příslušný úřad do 50 dnů ode dne zveřejnění informace o posudku zašle stanovisko oznamovateli, dotčeným správním úřadům a dotčeným územním samosprávným celkům. V téže lhůtě zveřejní stanovisko na internetu a zajistí jeho zveřejnění podle § 16.*
- (3) *Stanovisko je odborným podkladem pro vydání rozhodnutí, popřípadě opatření podle zvláštních právních předpisů. Stanovisko předkládá oznamovatel jako jeden z podkladů pro navazující řízení nebo postup podle těchto předpisů. Platnost stanoviska je*

2 roky ode dne jeho vydání. Platnost může být na žádost oznamovatele prodloužena o 2 roky, a to i opakovaně, nedošlo-li k podstatným změnám realizace záměru, podmínek v dotčeném území, k novým znalostem souvisejícím s věcným obsahem dokumentace a vývoji nových technologií využitelných v záměru. Tato lhůta se přerušuje, pokud bylo zahájeno navazující řízení podle zvláštních právních předpisů.

- (4) Bez stanoviska nelze vydat rozhodnutí nebo opatření nutná k provedení záměru v žádném správním ani jiném řízení nebo v jiném postupu podle zvláštních právních předpisů. V těchto řízeních a postupech je příslušný úřad dotčeným správním úřadem. Správní úřad, který vydává rozhodnutí nebo opatření podle zvláštních právních předpisů, zahrne do svého rozhodnutí nebo opatření požadavky k ochraně životního prostředí uvedené ve stanovisku, pokud jsou v něm uvedené, nebo ve svém rozhodnutí, popřípadě opatření uvede důvody, pro které tak neučinil nebo učinil jen zčásti.

Na základě příslušných dokumentů, které se v procesu posuzování vyžadují (tj. dokumentace, popřípadě oznámení a posudku), obdržených vyjádření a veřejného projednání musí příslušný úřad vydat stanovisko s náležitostmi podle přílohy č. 6 k zákonu ve lhůtě do 45 dnů ode dne zveřejnění informace o posudku podle § 16 zákona a do 50 dnů ode dne zveřejnění informace o posudku podle § 16 zákona zaslat stanovisko oznamovateli, dotčeným správním úřadům a dotčeným samosprávným celkům, tj. obcím a krajům, zveřejnit je na internetu (portálu veřejné zprávy) a zajistit i zveřejnění podle § 16 zákona.

Lhůta pro vydání stanoviska má sice charakter lhůty pořádkové a její eventuální porušení poroto nemůže způsobit neplatnost později vydaného stanoviska, avšak nedodržení lhůty příslušným úřadem by mohlo vést k vymáhání škod z nesprávného úředního postupu, pokud by oznamovatel prokázal, že mu byla způsobena škoda, která má příčinnou souvislost s nedodržením lhůty pro vydání stanoviska.

Stanovisko má platnost 2 roky od vydání s tím, že jeho platnost může být na žádost oznamovatele prodloužena o 2 roky, a to i opakovaně, pokud nedošlo:

- k podstatným změnám realizace záměru,
- k podstatným změnám podmínek v dotčeném území, nebo
- k novým znalostem souvisejícím s věcným obsahem dokumentace a vývoji nových technologií využitelných v záměru.

Zákon však nestanoví lhůtu, v jaké se má o prodloužení platnosti stanoviska požádat, ani lhůtu, v jaké se má o prodloužení platnosti stanoviska rozhodnout a ani způsob a mechanismus, jak bude příslušný úřad posuzovat, zda došlo či nedošlo k podstatným změnám a k novým znalostem. Dá se však dovodit, že s uplynutím dvouleté lhůty platnost stanoviska s konečnou platností končí a že proto oznamovatel musí požádat o prodloužení platnosti stanoviska před uplynutím lhůty jeho platnosti. Pokud jde o postup přísluš-

ného úřadu, je třeba zejména upozornit na možnost a nikoliv povinnost platnost stanoviska prodloužit. Oznamovatel proto nemá právní nárok na prodloužení platnosti stanoviska. Půjde prakticky o „malé zjišťovací řízení“ a je zřejmé, že půjde o ad hoc správní uvážení příslušného úřadu.

Pokud však bylo v termínu platnosti stanoviska zahájeno navazující řízení (např. územní řízení), lhůta platnosti stanoviska se přerušuje, tj. stanovisko již nadále není omezeno lhůtou platnosti (dá se proto očekávat, že z hlediska oznamovatelů bude právě tento postup v drtivé většině případů preferován a že tím se „uleví“ i příslušným úřadům).

Zákon stanoví, že stanovisko je neopominutelným odborným podkladem pro následující povolovací proces podle zvláštních právních předpisů týkající se záměru a že bez tohoto stanoviska nelze vydat žádná rozhodnutí nebo opatření nutná k provedení záměru. Toto ustanovení samozřejmě klade značné nároky na správní úřady, neboť je otázkou, zda rozhodnutí nebo opatření vydaná bez stanoviska (v případě, že stanovisko mělo být podle zákona požadováno, respektive záměr měl podléhat posuzování podle zákona) jsou neplatné anebo nevykonatelné. Takový nesprávný postup může mít velmi závažné následky, a to s ohledem na časový faktor ve vztahu k přípravě a realizaci záměru a zejména pak ve vztahu k situaci, kdy je záměr již dokonce realizován. Je zřejmé, že by v těchto případech musel rozhodovat soud.

Příslušný úřad, který stanovisko vydal, je v následných řízeních dotčeným správním úřadem a může si tedy akceptaci stanoviska tzv. „ohlídat“. Tato skutečnost je však další povinností příslušného úřadu, která nesporně zvyšuje nároky na příslušné úřady. Správní úřad, který vydává rozhodnutí nebo opatření nutná k provedení záměru, musí požadavky k ochraně životního prostředí uvedené ve stanovisku převzít, popřípadě musí uvést důvody proč tak neučinil nebo učinil jen zčásti. Je tedy zřejmé, že proces posuzování vlivů na životní prostředí, respektive jeho výsledek v podobě stanoviska je silným nástrojem prevence ochrany životního prostředí.

HLAVA III

USTANOVENÍ SPOLEČNÁ A PŘECHODNÁ

§ 15

Předběžné projednání

Příslušný úřad a dotčené správní úřady jsou povinny, pokud je o to oznamovatel požádá ještě před předložením oznámení podle § 6, projednat s oznamovatelem uvažovaný záměr a doporučit mu předběžné projednání s dalšími dotčenými správními úřady, dotčenými územními samosprávnými celky, popřípadě s dalšími subjekty. Příslušný úřad a dotčené správní úřady jsou povinny na žádost oznamovatele mu poskytnout informace o životním prostředí podle zvláštního právního předpisu.

Předběžné projednání může využívat oznamovatel pro lepší orientaci v procesu posuzování. Pro oznamovatele není obligatorní, avšak je pro něj výhodné, zejména ve složitějších případech, neboť může podstatně urychlit proces posuzování zlepšením organizace procesu a zejména předejitím eventuelním problémům. Naopak pro příslušný úřad a dotčené správní úřady je předběžné projednání, pokud o něj oznamovatel požádá, obligatorní a nemůže být odmítnuto, neboť zákon výslovně nařizuje příslušnému úřadu a dotčeným správním úřadům, aby na žádost oznamovatele s ním jeho záměr ještě před předložením oznámení projednali. Zákon však vzhledem k předběžnému projednání nestanoví lhůty.

Zákon dále v podstatě „podtrhuje“ povinnost příslušného úřadu a dotčených správních úřadů poskytovat příslušné informace o životním prostředí, jejichž poskytování se řídí zákonem č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí, ve znění zákona č. 132/2000. Je zřejmé, že uvedené úřady se budou muset na tento druh požadavku ze strany oznamovatelů připravit. Předběžné projednání je první možný „oficiální“ krok oznamovatele (tj. v souladu s ustanovením zákona) v rámci procesu posuzování.

§ 16

Zveřejnění informací o dokumentech pořízených v průběhu posuzování a o veřejných projednáních

- (1) *Příslušný úřad zajistí zveřejnění informace o*
 - a) *oznámení a o tom, kdy a kde je možno do něj nahlížet,*
 - b) *místě a času konání veřejného projednání podle tohoto zákona,*
 - c) *vrácení dokumentace k přepracování nebo doplnění,*
 - d) *dokumentaci a o tom, kdy a kde je možno do ní nahlížet,*
 - e) *posudku a o tom, kdy a kde je možno do něj nahlížet.*
- (2) *Příslušný úřad dále zajistí zveřejnění závěru zjišťovacího řízení a stanoviska.*
- (3) *Příslušný úřad zajistí zveřejnění informací a stanovisek uvedených v odstavcích 1 a 2 po projednání s dotčenými úřady vykonávajícími státní správu a dotčenými územními samosprávnými celky*
 - a) *na úředních deskách úřadů vykonávající státní správu, jejichž správní obvody leží alespoň zčásti v dotčeném území, a též na úředních deskách dotčených obcí,*
 - b) *na internetu,*
 - c) *nejméně ještě jedním v dotčeném území obvyklým způsobem (například v místním tisku, rozhlase apod.).*

Za den zveřejnění se považuje den, kdy došlo k vyvěšení stejné informace a stanoviska podle odstavců 1 a 2 na úřední desce některého z dotčených úřadů

vykonávajících státní správu naposled. Úřady vykonávající státní správu jsou povinny příslušný úřad o dni vyvěšení takové informace a stanoviska písemně vyrozumět do 7 dnů ode dne vyvěšení na své úřední desce.

Z informací a stanovisek zveřejňovaných podle odstavců 1 a 2 se vypouštějí údaje, které nelze podle zvláštních právních předpisů⁵⁾ zveřejňovat.

Jako nepatřičné se jeví použití množného čísla v názvu § 16 zákona v případě „veřejných projednání“. Jde o čistě „procesní“ ustanovení, které specifikuje (avšak neúplně – je např. opomenuta informace o konzultaci podle § 13 zákona) jaké informace a materiály se zveřejňují, jakým způsobem se zveřejňují a jaký den se považuje za den zveřejnění. Zcela však chybí určení doby, po kterou jsou příslušné dokumenty zveřejněny. Je rovněž otázkou, zda požadavek na zveřejnění na úředních deskách „dotčených krajů“ byl vynechán záměrně, nebo byl opomenut.

Rovněž není zcela jasná konstrukce ustanovení, které za den zveřejnění považuje den, kdy došlo k vyvěšení stejné informace a stanoviska na úřední desce některého z dotčených úřadů vykonávajících státní správu naposled, bez zahrnutí dotčených obcí (obci není ani stanovena povinnost písemně vyrozumět příslušný úřad o dni vyvěšení informace a stanoviska na své úřední desce).

Při zveřejňování se vypouštějí informace, které nelze podle příslušných právních předpisů zveřejňovat. Ve vztahu k předmětu zákona (tj. hodnocení vlivů na životní prostředí) a s ohledem na zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí, ve znění zákona č. 132/2000, budou takového případy zřejmě velmi řídké a půjde především o přístup oznamovatele.

Termíny „dotčené úřady vykonávající státní správu“ a „úřady vykonávající státní správu“, které nejsou v zákoně vymezeny, jsou zcela nevhodné a nepatřičné, neboť porušují terminologii zavedenou v předchozích ustanoveních zákona, tj. termín dotčené správní úřady. Navíc použitý nový termín (tj. úřady vykonávající státní správu) by mohl vést i extrémním výkladům a požadavkům, aby takovými úřady byly každé úřady vykonávající státní správu (tj. například včetně katastrálních úřadů atd.).

Dále není zřejmé proč v § 16 odst. 3, 4 a 5 (na rozdíl od odst. 2) již není uváděn závěr zjišťovacího řízení. Z výše uvedeného je zřejmé, že § 16 zákona je zmatečný a že je nezbytné jej zcela zásadně přepracovat.

§ 17

Veřejné projednání

- (1) *Příslušný úřad je povinen zveřejnit informaci o veřejném projednání podle § 16 nejméně 5 dnů před jeho konáním.*
- (2) *Příslušný úřad je povinen zajistit, aby se veřejné projednání konalo nejpozději 5 dnů před uplynutím lhůty pro vyjádření k posudku.*
- (3) *Příslušný úřad může ukončit veřejné projednání v případě neúčasti oznamovatele nebo zpracovatele*

dokumentace nebo posudku.

- (4) *Pokud příslušný úřad veřejné projednání ukončil podle odstavce 3, je povinen stanovit místo a čas nového veřejného projednání, a to nejdéle do 5 pracovních dnů ode dne ukončení veřejného projednání. Za den konání veřejného projednání se pak považuje den konání nového veřejného projednání; ostatní lhůty se přiměřeně prodlužují.*
- (5) *Příslušný úřad pořizuje z veřejného projednání zápis obsahující zejména údaje o účasti a závěry z projednání a dále z něj pořizuje úplný těsnopisný nebo zvukový záznam.*
- (6) *Příslušný úřad je povinen zaslat zápis z veřejného projednání oznamovateli, dotčeným správním úřadům a dotčeným územním samosprávným celkům a zveřejnit jej na internetu.*
- (7) *Předmětem veřejného projednávání nejsou skutečnosti chráněné zvláštními právními předpisy.*

Ve vazbě na § 9 zákona, který nastoluje fakultativnost veřejného projednání, jde v případě tohoto ustanovení o zřejmou kolizi v zákoně (logický nonsens). Příslušnému úřadu se totiž ukládá povinnost zajistit veřejné projednání nejpozději 5 dnů před uplynutím lhůty pro vyjádření k posudku, avšak při povinnosti dodržet tento termín příslušný úřad zároveň nebude moci předem vědět, zda k posudku obdrží či neobdrží nesouhlasná vyjádření, resp. zda bude možno fakultativnost veřejného projednání aplikovat (navíc zákon dále stanoví, že informace o veřejném projednání musí být zveřejněna nejméně 5 dnů před jeho konáním).

To prakticky znamená, že (pokud nebude tento logický nonsens odstraněn) bude muset být vždy konáno veřejné projednání, a to i v případě, že v rámci procesu byly obdrženy jen souhlasná stanoviska, nebo i v případě, kdy se veřejnost vůbec nevyjádřila a vyjádření dotčených správních úřadů a dotčených územních samosprávných celků jsou souhlasná (konání veřejného projednání za těchto podmínek je prakticky bezpředmětné, zbytečně prodlužuje proces posuzování a je i v rozporu s obecnou zásadou hospodárnosti řízení, neboť v těchto případech je zřejmé, že záměr není v žádné kolizi s veřejným zájmem).

Zákon výslovně stanoví povinnost příslušnému úřadu pořizovat z veřejného projednání zápis a rovněž i úplný těsnopisný nebo zvukový záznam s tím, že předmětem veřejného projednávání nejsou skutečnosti chráněné zvláštními právními předpisy. Tato povinnost klade zvýšené nároky na příslušný úřad a musí ji být věnována náležitá pozornost v rámci organizační přípravy veřejného projednání i rozpočtu. Zápis se zasílá oznamovateli, dotčeným správním úřadům, dotčeným územním samosprávným celkům a zveřejňuje se na internetu (portálu veřejné správy). Zákon však nestanoví lhůtu pro rozeslání zápisu z veřejného projednání.

§ 18

Náklady spojené s posuzováním vlivů na životní prostředí

- (1) *Náklady spojené s posuzováním vlivů na životní prostředí, s výjimkou nákladů spojených s veřejným*

projednáním a zveřejňováním, hradí oznamovatel.

- (2) *Náklady spojené s veřejným projednáním a zveřejňováním podle tohoto zákona nese příslušný úřad, zvýšené náklady spojené s mezistátním posuzováním nese ministerstvo.*
- (3) *Zpracovateli posudku náleží za zpracování posudku odměna stanovená podle zvláštního právního předpisu, kterou mu uhradí příslušný úřad na podkladě smlouvy uzavřené podle § 9 odst. 1. Příslušný úřad vyúčtuje částku, která se rovná výši odměny uhrazené zpracovateli posudku do 15 dnů ode dne doručení posudku k úhradě oznamovateli. Oznamovatel je povinen vyúčtovanou částku zaplatit příslušnému úřadu do 15 dnů ode dne obdržení vyúčtování jako součást nákladů posuzování uvedených v odstavci 1. Pokud vyúčtovanou částku oznamovatel v uvedené lhůtě nezaplatí, příslušný úřad stanovisko podle § 10 nevydá; v takovém případě může příslušný úřad vydat stanovisko až po zaplacení vyúčtované částky. Prodlení z důvodu nezaplacení vyúčtované částky oznamovatelem se nezapočítává do lhůty stanovené v § 10 odst. 1 a 2.*

Náklady spojené s posuzováním hradí oznamovatel, s výjimkou nákladů na veřejné projednání a zveřejňování, které hradí příslušný úřad (příslušný úřad bude proto muset hradit např. náklady na pronájem místa pro konání veřejného projednání). Je zřejmé, že na náklady spojené se zabezpečením posuzování vlivů na životní prostředí budou muset být předmětem řešení rozpočtu příslušného orgánu. Ministerstvo životního prostředí hradí navíc i zvýšené náklady při mezistátním posuzování (to mohou být nepochybně např. i náklady na překlady).

Zvláštním způsobem je upraven postup při úhradě odměny zpracovateli posudku. Uhrazená odměna, která je příslušným úřadem smluvně stanovována podle zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, je příslušným úřadem vyúčtována k úhradě oznamovateli s tím, že pokud oznamovatel ve stanovené lhůtě nezaplatí, příslušný úřad nevydá stanovisko. Event. prodlení při placení přitom prakticky prodlužuje lhůtu pro vydání stanoviska podle § 10 zákona.

Odměna za zpracování posudku nebude proto smluvní bez omezení, nýbrž bude stanovena v rámci rozpětí podle příslušných právních předpisů, tj. cit. zákona a vyhlášky č. 37/1967 Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů (viz i komentář k § 9 zákona).

Za zaplacení odměny zpracovateli posudku je však odpovědný výhradně příslušný úřad, neboť smlouva o zpracování posudku nemůže zavazovat třetí osobu (tj. oznamovatele). Příslušný úřad je proto ze zákona oprávněn uložit oznamovateli uhradit částku ve výši odměny a zákon stanoví při nesplnění této povinnosti sankci ve formě nevydání stanoviska. Je zřejmé, že touto složitou konstrukcí bylo zřejmě sledováno dosažení maximální nezávislosti zpracovatele posudku na oznamovateli a jeho objektivitu při zpracování posudku (zřejmě jen praxe prokáže opodstatněnost této konstrukce a aplikace činnosti znalce a tlumočnicka podle cit. zákona na zjevně odlišnou činnost zpracovatele po-

sudku). Přes zřejmou složitost konstrukce úhrady odměny zpracovateli posudku přitom zákon neřeší případy, kdy zpracovatel posudku posoudí záměr jako nepřijatelný z hlediska vlivů na životní prostředí. V těchto případech totiž může nastat situace, že oznamovatel (s vidinou neprůchodnosti záměru) neuhradí částku a sankce stanovená v zákoně ve formě nevydání stanoviska bude zcela neúčinná, neboť oznamovatel o stanovisko již nebude mít zájem.

§ 19

Autorizace ke zpracování dokumentace a posudku

- (1) *Zpracovávat dokumentaci a posudek podle tohoto zákona jsou oprávněny jen fyzické osoby, které jsou držiteli autorizace. Právnícká osoba nebo fyzická osoba oprávněná k podnikání se může zavazovat k vypracování dokumentace a posudku podle tohoto zákona jen tehdy, pokud pro ni tuto činnost zabezpečuje fyzická osoba, která je držitelem autorizace.*
- (2) *Zpracovatel posudku je povinen posoudit dokumentaci objektivně a v plném rozsahu.*
- (3) *Podmínkou udělení autorizace je bezúhonnost, odborná způsobilost, jakož i plná způsobilost k právním úkonům.*
- (4) *Odborná způsobilost se prokazuje*
 - a) *dokladem o ukončeném vysokoškolském vzdělání alespoň bakalářského studijního programu, a*
 - b) *dokladem o vykonané zkoušce odborné způsobilosti.*
- (5) *Bezúhonnost se prokazuje předložením výpisu z evidence Rejstříku trestů ne staršího než 3 měsíce, kterým se prokáže, že fyzická osoba nebyla pravomocně odsouzena za trestný čin, který souvisí s autorizovanou činností podle tohoto zákona.*
- (6) *Autorizaci pro oblast posuzování vlivů na životní prostředí uděluje a odnímá ministerstvo po dohodě s Ministerstvem zdravotnictví.*
- (7) *Autorizace se uděluje na dobu 5 let. Autorizace se v případě, že se nezměnily podmínky, za nichž byla udělena, prodlužuje o dalších 5 let, pokud o to držitel autorizace požádá alespoň 6 měsíců před uplynutím doby, na kterou byla autorizace udělena.*
- (8) *Udělená autorizace nepřechází na jinou fyzickou osobu.*
- (9) *Ministerstvo odejme autorizaci fyzické osobě, pokud závažným způsobem nebo opakovaně poruší tento zákon, opakovaně neplní povinnosti vyplývající z rozhodnutí o udělení autorizace nebo dojde-li ke změně podmínek, za kterých byla autorizace udělena.*
- (10) *Rozhodnutí o udělení a o odejmutí autorizace se vydává ve správním řízení podle správního řádu.*
- (11) *Rozhodnutí o autorizaci zaniká*
 - a) *uplynutím doby, na kterou byla vydána,*
 - b) *rozhodnutím ministerstva o odnětí autorizace,*
 - c) *smrtí fyzické osoby, které byla autorizace udělena, nebo jejím prohlášením za mrtvou.*

(12) *Ministerstvo stanoví vyhláškou bližší podmínky odborné způsobilosti, postup při jejich ověřování a postup při udělování a odnímání autorizace.*

Zákon výslovně stanoví, že dokumentaci a posudek mohou zpracovat pouze fyzické osoby s autorizací pro posuzování vlivů na životní prostředí s tím, že podmínkou udělení autorizace je bezúhonnost (prokazovaná výpisem z evidence Rejstříku trestů), odborná způsobilost (prokazovaná dokladem o vysokoškolském vzdělání alespoň bakalářského studijního programu a dokladem o vykonané zkoušce odborné způsobilosti) a plná způsobilost k právním úkonům (i když její prokazování není specifikováno, bude zřejmě postačovat čestné prohlášení). Zákon nepožaduje odbornou praxi. Z ustanovení je rovněž zřejmé, že autorizace v zásadě není konstruována pro zahraniční osobu (to by mohlo být považováno jako rozpor s právem evropských společenství).

Určitým problémem, respektive zvláštní situací se jeví případ, kdy oznámení je předkládáno rovnou s obsahem a rozsahem dokumentace (viz. např. § 6 odst. 2 zákona). Otázkou je, zda takové oznámení má být zpracováno osobou s autorizací. I když to zákon explicitně nestanoví, je z logiky věci zřejmé, že v těchto případech by mělo být takovéto oznámení zpracováno osobou s autorizací (konec konců stanovení, zda lze oznámení považovat za dokumentaci, náleží podle § 7 odst. 4 zákona příslušnému úřadu).

Zákon neřeší náklady spojené se zkouškou a vydáním osvědčení a vzhledem k tomu, že tuto záležitost (tj. povinnost úhrady v určité finanční výši) nelze uložit vyhláškou, je zřejmé, že tato záležitost musí být předmětem změny zákona.

Autorizaci uděluje a odnímá Ministerstvo životního prostředí po dohodě s Ministerstvem zdravotnictví s tím, že autorizace se uděluje na 5 let a může být prodloužena o dalších 5 let, pokud ovšem o to držitel autorizace požádá alespoň 6 měsíců před ukončením platnosti autorizace a pokud se nezměnily podmínky, za nichž byla udělena (tj. prakticky bezúhonnost a plná způsobilost k právním úkonům).

Zákon ukládá Ministerstvu životního prostředí povinnost (nikoliv možnost) odejmout autorizaci v případě, že držitel autorizace závažným způsobem nebo opakovaně poruší zákon č. 100/2001 Sb., opakovaně neplní povinnosti vyplývající z rozhodnutí o udělení autorizace nebo dojde-li ke změně podmínek, za kterých byla autorizace udělena. Je však otázkou, o jaké povinnosti vyplývající z rozhodnutí o udělení autorizace se jedná, neboť porušení povinností vyplývajících ze zákona je ve vyjmenovaných případech.

Rozhodnutí o udělení a o odejmutí autorizace jsou v rámci zákona č. 100/2001 Sb., jediným případem, kdy se uplatňuje řízení podle správního řádu. Rozhodnutí o autorizaci zaniká při překročení doby platnosti autorizace, rozhodnutím Ministerstva životního prostředí o odnětí autorizace nebo smrtí autorizované osoby, po případě byla-li prohlášena za mrtvou.

Ministerstvo životního prostředí je zákonem č. 100/2001 Sb., zmocněno stanovit vyhláškou bližší

podmínky odborné způsobilosti, postup při ověřování odborné způsobilosti a postup při udělování a odnímání autorizace.

§ 23

Ostatní společná ustanovení

- (1) Příslušný úřad, dotčené správní úřady a dotčené územní samosprávné celky jsou povinny dokumenty zpracované v rámci posuzování podle tohoto zákona zpřístupnit podle zvláštních právních předpisů.
- (2) Odpadl-li nebo změnil-li se důvod posuzování, příslušný úřad v posuzování nepokračuje a ukončí jej.
- (3) V případě důvodných pochybností o záměru a o zařazení záměru do příslušné kategorie nebo do příslušného sloupce podle přílohy č. 1 k tomuto zákonu, popřípadě o rozsahu dotčeného území je rozhodující vyjádření ministerstva, které musí být vydáno nejpozději do 15 dnů ode dne doručení oznámení ministerstvu.
- (4) Ministerstvo si v odůvodněných případech může se souhlasem orgánu kraje vyhradit posuzování záměru, k jehož posouzení je příslušný orgán kraje.
- (5) Dotčeným správním úřadem při posuzování vlivů na životní prostředí podle tohoto zákona je z hlediska vlivů na obyvatelstvo Ministerstvo zdravotnictví a místně příslušné orgány hygienické služby. Ministerstvo je při projednávání územně plánovací dokumentace dotčeným orgánem státní správy ve smyslu stavebního zákona z hlediska posuzování vlivů na životní prostředí.
- (6) Dotčeným správním úřadem při posuzování vlivů na životní prostředí podle tohoto zákona z hlediska záměrů uvedených v příloze č. 1 pod body 3.2. až 3.5. je Státní úřad pro jadernou bezpečnost.
- (7) Příslušný úřad může upustit od posuzování záměru v případě, kdy je provedení záměru nutné ke zmírnění nebo odvrácení důsledků událostí, které závažně a bezprostředně ohrožují životní prostředí, zdraví, bezpečnost nebo majetek obyvatelstva.
- (8) Příslušný úřad uchovává veškeré podklady zpracované při posuzování vlivů na životní prostředí podle tohoto zákona po dobu 10 let od vydání stanoviska. Po uplynutí této lhůty se postupuje podle zvláštních právních předpisů.
- (9) Místně příslušná jednotka občanského sdružení nebo obecně prospěšné společnosti, jejímž předmětem činnosti je ochrana veřejných zájmů chráněných podle zvláštních právních předpisů, (dále jen „občanské sdružení“) nebo obec dotčená záměrem se stává účastníkem navazujících řízení podle zvláštních právních předpisů, pokud
 - a) podala ve lhůtách stanovených tímto zákonem písemné vyjádření k oznámení, dokumentaci nebo posudku,
 - b) příslušný úřad ve svém stanovisku podle § 10 odst. 1 uvedl, že toto vyjádření zcela nebo zčásti do svého stanoviska zahrnul,
 - c) správní úřad rozhodující v navazujícím řízení nerozhodl, že veřejné zájmy, které občanské

sdržení hájí, nejsou v navazujícím řízení dotčeny.

- (10) Ministerstvo stanoví vyhláškou způsob a průběh veřejného projednání, zveřejňování informací a stanovisek a postupu při zajištění zpracování posudku podle tohoto zákona.

- (11) Na území hlavního města Prahy

- a) působnost, kterou tento zákon svěřuje orgánu kraje, vykonává Magistrát hlavního města Prahy,
- b) úkony, které podle tohoto zákona provádí obec, zabezpečuje městská část hlavního města Prahy.

- (12) Na řízení podle tohoto zákona se nevztahuje správní řád, pokud tento zákon nestanoví jinak.

Dokumenty zpracované v rámci procesu posuzování vlivů na životní prostředí se zpřístupňují podle zákona č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí (v zákoně jde o taxativní odkaz na uvedený zákon a proto množné číslo v § 23 odst. 1 je nepřátelné).

Zákon stanoví pravomoc příslušnému úřadu, aby v případě odpadl-li důvod nebo změnil-li se důvod posuzování (např. když oznamovatel odstoupil od záměru) v posuzování nepokračoval a mohl je ukončit a dále pravomoc upustit od posuzování záměru v případě, kdy záměr má sloužit ke zmírnění nebo odvrácení důsledků událostí souvisejících s bezprostředním ohrožením životního prostředí, zdraví, bezpečnosti nebo majetku obyvatelstva. Je otázkou, zda by se v posledním případě neměla požadovat s ohledem na právo Evropských společenství jiná forma hodnocení záměru a vhodné informování veřejnosti.

Ministerstvo životního prostředí rozhoduje v případech pochybností o záměru a jeho zařazení podle přílohy č. 1 k zákonu a o rozsahu dotčeného území. Jde prakticky o posouzení, zda záměr lze zařadit pod příslušné body přílohy č. 1 k zákonu, a posouzení, na jakém území lze v konkrétním případě možno očekávat závažné ovlivnění životního prostředí a obyvatelstva (viz i komentář k § 3 zákona). Se souhlasem orgánu kraje v přenesené působnosti si Ministerstvo životního prostředí může vyhradit posuzování záměru, který je v příslušnosti orgánu kraje v přenesené působnosti.

Zákon stanoví (nutno říci, že neúplně a nepřesně), že pro proces posuzování vlivů na životní prostředí je dotčeným správním úřadem z hlediska vlivů na obyvatelstvo Ministerstvo zdravotnictví a místně příslušné orgány hygienické služby, z hlediska záměrů uvedených v příloze č. 1 k zákonu pod body 3.2 až 3.5 (správně však jde o body 3.2 až 3.5 kategorie I přílohy č. 1 k zákonu a bod 3.5 kategorie II přílohy č. 1 k zákonu) Státní úřad pro jadernou bezpečnost, aniž by dotčené správní úřady obecně vymezil, respektive uvedl další konkrétní vymezení dotčených správních úřadů. Z logiky věci však příslušný úřad bude muset v jednotlivých případech vždy stanovit další dotčené správní úřady (např. orgán ochrany přírody, vodoprávní úřad atd.), a to s ohledem na komplexní přístup při posuzování vlivů na životní prostředí a naplnění povinnosti zajistit příslušná vyjádření dotčených správních úřadů, tj. s ohledem na charakter záměru a charakter příslušné lokality. Problematická, respektive nepraktická je však i formulace v případě stanovení dotčeného správního úřadu z hlediska vlivů na obyvatelstvo (dodržení tohoto ustanovení znamená, že u každého posuzovaného

záměru se oznámení, dokumentace, posudek a stanovisko musí vždy zasílat Ministerstvu zdravotnictví i místně příslušným orgánům hygienické služby). Dále se odkazuje i na komentář k § 16 zákona. Obecná specifikace pojmu dotčené správní úřady se proto jeví v rámci úpravy zákona jako zcela nezbytná.

Za povšimnutí stojí poněkud nenápadná a neharmonicky včleněná „větička“ v § 23 odst. 5 zákona, která však zásadním způsobem upravuje kompetenci Ministerstva životního prostředí jako dotčeného orgánu státní správy při projednávání územně plánovací dokumentace (tj. jakékoliv územně plánovací dokumentace). Ve vztahu k této povinnosti bude nezbytné, aby Ministerstvo životního prostředí tuto kompetenci řešilo v rámci svých organizačních složek.

Příslušný správní úřad má povinnost uchovávat veškeré podklady zpracované při posuzování po dobu 10 let, včetně dalšího postupu podle zákona č. 97/1974 Sb., o archivnictví, ve znění pozdějších předpisů.

Velmi důležité je ustanovení, které prakticky rozšiřuje účastníky navazujících řízení (např. územního řízení) o okruh tří subjektů a tím zajišťuje kontinuitu ochrany veřejných zájmů v následných řízeních. Jde o místně příslušnou jednotku občanského sdružení, obecně prospěšnou společnost nebo dotčenou obec, avšak v případě kumulativního splnění tří podmínek uvedených v zákoně. Za povšimnutí stojí i skutečnost, že vznik práva účastnit se navazujících řízení pro uvedené subjekty závisí kromě jiného i na uvážení dvou správních úřadů (v odkazu¹¹⁾ pod čarou je však odkaz na zákon č. 227/1997 Sb., nepatřičný).

Ministerstvo životního prostředí je zákonem č. 100/2001 Sb., zmocněno stanovit vyhláškou způsob a průběh veřejného projednání, zveřejňování informací a stanovisek a postup při zajištění zpracování posudku.

Vzhledem ke specifickému postavení hl. m. Prahy zákon stanoví působnost Magistrátu hl. m. Prahy jako příslušného úřadu a městské části hl. m. Prahy jako obce. Je otázkou, zda v posledním případě je vynechání „pohledu hl. m. Prahy jako celku“ optimální (každopádně při této konstrukci podle zákona budou více zdůrazněny partikulární zájmy).

Zcela jednoznačně je stanoveno, že na řízení podle zákona č. 100/2001 Sb., se nevztahuje správní řád s výjimkou rozhodnutí o udělení a o odejmutí autorizace podle § 19 zákona.

Výklady, respektive právní názory týkající se jednotlivých ustanovení zákona byly provedeny v komentáři k příslušným částem všech paragrafů nového zákona č. 100/2001 Sb., v rámci materiálu vypracovaného pro MŽP, z něhož byl proveden výše uvedený výtah. Provedený komentář má samozřejmě pouze charakter právního názoru zpracovatelského týmu a byl určen pro Ministerstvo životního prostředí jako podklad pro stanovení konečných výkladů příslušných ustanovení zákona, respektive právních názorů Ministerstva životního prostředí pro usměrňování postupu správních úřadů. V rámci komplexní provedené analýzy byly současně v materiálu vypracovaném pro MŽP prezentovány:

- *Návrhy na řešení zjevných chyb v ustanoveních zákona formou tiskových oprav*
- *Návrhy na řešení zjevných kolizí a problematických ustanovení v zákoně formou novelizace příslušných ustanovení zákona*

V případě dalšího zájmu lze postupně uvedené návrhy na stránky tohoto magazínu prezentovat.